

Zarządzenie nr 23/R/23
Rektora Uniwersytetu Gdańskiego
z dnia 1 marca 2023 roku

w sprawie ochrony pracowników i doktorantów Uniwersytetu Gdańskiego przed skutkami działania promieniowania jonizującego

Na podstawie art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 574 ze zm.), oraz § 34 ust. 1 i 4 Statutu Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 13 czerwca 2019 r. (ze zm.) w związku z ustawą z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe (t.j. Dz. U. z 2021 poz. 1941 ze zm.) oraz rozporządzeń wykonawczych do ustawy – zarządza się, co następuje:

§ 1.

Celem niniejszego zarządzenia jest:

- 1) unormowanie zasad pracy w zakresie wykorzystywania energii atomowej, związanej z rzeczywistym i potencjalnym narażeniem na promieniowanie jonizujące od sztucznych źródeł promieniotwórczych, urządzeń wytwarzających promieniowanie jonizujące oraz odpadów promieniotwórczych w Uniwersytecie Gdańskim;
- 2) ujednoczenie obowiązków ciążyących na kierownikach komórek organizacyjnych oraz pracownikach i doktorantach wykonujących pracę związaną z narażeniem na promieniowanie jonizujące.

§ 2.

[odpowiedzialność za bezpieczeństwo w zakresie ochrony radiologicznej]

1. Rektor Uniwersytetu Gdańskiego zgodnie z ustawą z dnia 29 listopada 2000 r. Prawo atomowe, zwaną dalej „Ustawą”, pełni funkcję kierownika jednostki organizacyjnej w rozumieniu Ustawy.
2. Rektor Uniwersytetu Gdańskiego wyznacza kierowników komórek organizacyjnych, którzy będą odpowiedzialni za utrzymanie bezpieczeństwa w zakresie ochrony radiologicznej.
3. Na poszczególnych wydziałach rolę kierownika komórki organizacyjnej pełnią:
 - 1) dziekani wydziałów;
 - 2) dyrektorzy instytutów;
 - 3) wyznaczeni przez dziekana bądź dyrektora instytutu kierownicy zakładów, katedr lub stacji badawczych.
4. Rolę Inspektora Ochrony Radiologicznej pełni wyznaczony pracownik Biura Bezpieczeństwa Pracy i Ochrony Zdrowia, posiadający stosowne uprawnienia, nadane przez Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki.
5. Inspektor Ochrony Radiologicznej sprawuje w Uniwersytecie Gdańskim nadzór nad przestrzeganiem praw i obowiązków wynikających z Ustawy oraz przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie.

6. Kierownicy komórek organizacyjnych wyznaczają osoby, które będą pełniły rolę opiekunów pracowni.
7. Osoba, o której mowa w ust. 6 powinna być przeszkolona do pełnienia roli opiekuna pracowni przez Inspektora Ochrony Radiologicznej z Biura Bezpieczeństwa Pracy i Ochrony Zdrowia albo może posiadać uprawnienia Inspektora Ochrony Radiologicznej.
8. Opiekun pracowni sprawuje bezpośredni nadzór nad pomieszczeniami objętymi powiadomieniem, zgłoszeniem lub zezwoleniem, o którym mowa w § 3 ust. 1.

§ 3.

[działalność związana z narażeniem na promieniowanie jonizujące]

1. Wykonywanie działalności związanej z narażeniem na promieniowanie jonizujące zgodnie z zapisami Ustawy wymaga odpowiednio zezwolenia Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki, zgłoszenia lub powiadomienia w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, skierowanego do Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki.
2. Złożenia wniosku o wydanie zezwolenia na wykonywanie działalności związanej z narażeniem na promieniowanie jonizujące albo zgłoszenia lub powiadomienia wykonywania tej działalności do Państwowej Agencji Atomistyki, dokonuje Rektor Uniwersytetu Gdańskiego za pośrednictwem Biura Bezpieczeństwa Pracy i Ochrony Zdrowia.
3. Do wniosku o wydanie zezwolenia, o którym mowa w ust. 2 dołącza się następujące dokumenty:
 - 1) dokumenty ogólnouczelniane, w szczególności takie jak:
 - a) System Zarządzania Sytuacjami Zdarzeń Radiacyjnych,
 - b) Plan postępowania awaryjnego,
 - c) Program szkoleń pracowników i ekip awaryjnych,
 - d) Oceny narażenia pracowników;
 - 2) dokumenty dotyczące właściwej działalności, w szczególności takie jak:
 - a) Program zapewnienia jakości,
 - b) Regulamin pracowni/magazynu źródeł/magazynu odpadów,
 - c) Instrukcje pracy,
 - d) Instrukcje postępowania z odpadami radioaktywnymi,
 - e) Charakterystyka źródeł promieniotwórczych lub urządzeń emitujących promieniowanie jonizujące,
 - f) Charakterystyka pomieszczeń w których odbywać się będzie praca ze źródłami, przechowywane będą źródła lub odpady promieniotwórcze,
 - g) Plan zabezpieczenia źródeł zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 1 października 2021 r. w sprawie zabezpieczenia źródeł promieniotwórczych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1958),
 - h) Lista dopuszczonych do pracy z promieniowaniem jonizującym pracowników i doktorantów.

4. Dokumenty, o których mowa w ust. 3 pkt 1 są sporządzane przez Inspektora Ochrony Radiologicznej i wymagają zaopiniowania przez kierownika Biura Bezpieczeństwa Pracy i Ochrony Zdrowia oraz zatwierdzenia przez Rektora Uniwersytetu Gdańskiego.
5. Dokument, o którym mowa w ust. 3 pkt 2a jest sporządzany przez kierownika komórki organizacyjnej, w której ma być wykonywana praca w narażeniu i wymaga zaopiniowania przez Inspektora Ochrony Radiologicznej oraz kierownika Biura Bezpieczeństwa Pracy i Ochrony Zdrowia, a następnie zatwierdzenia przez Rektora Uniwersytetu Gdańskiego. Do opracowania dokumentu kierownik komórki organizacyjnej może wyznaczyć innego pracownika.
6. Dokumenty, o których mowa w ust. 3 pkt 2b-2h są sporządzane przez opiekuna pracowni i wymagają opinii Inspektora Ochrony Radiologicznej, a następnie zatwierdzenia przez kierownika komórki organizacyjnej działającego w tym zakresie na podstawie pełnomocnictwa nadanego przez Rektora Uniwersytetu Gdańskiego.
7. Dokumenty, o których mowa w ust. 3 opracowuje się w dwóch egzemplarzach. Jeden egzemplarz przechowywany jest w Biurze Bezpieczeństwa Pracy i Ochrony Zdrowia, drugi natomiast przesyłany do Państwowej Agencji Atomistyki wraz z wnioskiem, o którym mowa w ust. 2. Kopię dokumentów przechowuje się w reglamentowanej pracowni lub magazynie.
8. Pracownicy i doktoranci wykonujący pracę w narażeniu na promieniowanie jonizujące zobligowani są do zapoznania się z dokumentami, o których mowa w ust. 3 a także ich późniejszymi zmianami lub aktualizacjami oraz potwierdzenia tego faktu w formie pisemnej. Obowiązek zapoznania pracowników i doktorantów z dokumentacją, o której mowa w ust. 3 pkt 1 oraz w ust. 3 pkt 2 spoczywa odpowiednio na Inspektorze Ochrony Radiologicznej oraz kierowniku komórki organizacyjnej.

§ 4.

[praca z promieniowaniem jonizującym]

1. Prace z promieniowaniem jonizującym mogą wykonywać tylko i wyłącznie osoby posiadające orzeczenie lekarskie, wydane przez uprawnionego lekarza medycyny pracy. Skierowanie na badania wydaje bezpośredni przełożony.
2. Pracownicy i doktoranci wykonują prace zgodnie z zapisami zawartymi w zezwoleniu, zgłoszeniu bądź powiadomieniu, wydanym dla danej jednostki przez Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki.
3. Praca wykonywana jest według utworzonych dla właściwej działalności instrukcji pracy, zgodnie z regulaminem pracy pracowni.
4. Zabrania się:
 - 1) wykonywania wszelkich manipulacji ze źródłami promieniotwórczymi nieprzewidzianych w instrukcjach pracy;
 - 2) uruchamiania urządzeń emitujących promieniowanie jonizujące bez stosownego zezwolenia;
 - 3) transportu źródeł substancji promieniotwórczych w obrębie i poza jednostkę organizacyjną.

§ 5.

[szkolenia i ćwiczenia okresowe]

1. Pracownik i doktorant wykonujący pracę związaną z narażeniem na promieniowanie jonizujące, przed dopuszczeniem do pracy, odbywa szkolenie wstępne z zakresu podstaw ochrony radiologicznej, zgodnie z Programem szkoleń dla pracowników, zawartym w Systemie Zarządzania Sytuacjami Zdarzeń Awaryjnych, opracowanym przez Inspektora Ochrony Radiologicznej.
2. Szkolenie prowadzone jest przez Inspektora Ochrony Radiologicznej oraz powtarzane okresowo nie rzadziej niż raz na dwa lata.
3. Podczas szkolenia o którym mowa w ust. 2 przeprowadzane są ćwiczenia okresowe z zakresu postępowania w sytuacjach awaryjnych oraz ewakuacji.

§ 6.

[kontrola środowiska pracy i ocena narażenia pracowników i doktorantów]

1. Kontrole środowiska pracy w zakresie bezpieczeństwa radiologicznego mogą być prowadzone przez:
 - 1) Inspektora Ochrony Radiologicznej;
 - 2) Opiekuna pracowni posiadającego stosowne przeszkolenie w tym zakresie;
 - 3) Inspektora Bezpieczeństwa i Higieny Pracy.
2. Osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 prowadzą kontrole w danej reglamentowanej jednostce nie rzadziej niż raz na kwartał. W ramach kontroli przeprowadza się pomiary rozkładu i moc dawek lub pomiary skażeń w pomieszczeniach objętych zezwoleniem, zgłoszeniem lub powiadomieniem, zgodnie z procedurą opracowaną dla danego rodzaju reglamentacji.
3. Pracownicy narażeni na promieniowanie X i gamma zaliczani do kategorii A narażenia, oraz pracownicy wykonujący pracę z aparatami rentgenowskimi objętymi zezwoleniem Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki wyposażeni są w dozymetry indywidualne celem oceny dawki narażenia. Dozymetry zapewnia kierownik komórki organizacyjnej w której odbywa się praca w narażeniu.

§ 7.

[zamówienia i zakup źródeł promieniotwórczych i urządzeń emitujących promieniowanie jonizujące]

1. Zamówienia/zakup źródeł promieniotwórczych lub urządzeń emitujących promieniowanie jonizujące dokonywane są po konsultacji z wyznaczonym Inspektorem Ochrony Radiologicznej z Biura Bezpieczeństwa Pracy i Ochrony Zdrowia.
2. Przed określeniem trybu wydatkowania środków, pracownik prosi o opinię Inspektora Ochrony Radiologicznej, który określa czy dana jednostka posiada odpowiedni rodzaj reglamentacji pracy z danym izotopem bądź czy zamierzony zakup urządzenia, wytwarzającego promieniowanie jonizujące nie wymaga powiadomienia, zgłoszenia lub zezwolenia.

3. Opinię, o której mowa w ust. 2 dołącza się do wniosku o określenie trybu wydatkowania środków, kierowanego do Centrum Polityki Zakupowej.

§ 8.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Rektor
Uniwersytetu Gdańskiego
prof. dr hab. Piotr Stepnowski, czł. koresp. PAN